

**POSEBNI POGOJI FINANCIRANJA
PODJETIJ VSEH VELIKOSTI ZA NALOŽBE
(oznaka PP-OSN-N)**

1. Uvodne določbe

1.1 Posebni pogoji financiranja podjetij vseh velikosti za naložbe (**posebni pogoji**) urejajo pogoje za pridobitev kredita za naložbe po »Programu financiranja podjetij vseh velikosti za obratna sredstva in naložbe« (z oznako: OSN).

1.2 V kreditni pogodbi se določi, ali je kreditjemalcu s kreditom dodeljena pomoč *de minimis* kot je določena v členu 5 posebnih pogojev ali državna pomoč za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije kot je določena v členu 5a posebnih pogojev oziroma po oddelku 2.3 Sporočila Komisije kot je določena v členu 5b posebnih pogojev.

1.3 Posebni pogoji v prilogi 2 urejajo tudi dodatne pogoje za pridobitev kredita po programu SID banke, če SID banka sredstva zagotavlja iz naslova zadolžitve pri KfW. V kreditni pogodbi se zato določi, ali je SID banka zagotovila sredstva iz naslova zadolžitve pri KfW.

1.4 Izrazi, uporabljeni v posebnih pogojih, imajo naslednji pomen:

- **AJPES** pomeni Agencijo Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve;
- **ekvivalent tržne obrestne mere** pomeni referenčno obrestno mero, kakor je določena v Sporočilu Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj ekvivalenta tržne obrestne mere¹;
- **enotno podjetje** pomeni skupino sicer pravno ločenih subjektov, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo in imajo enoten vir nadzora oziroma ima eden od teh subjektov odločilen vpliv na druge v skupini. To so vsa podjetja, ki so med seboj neposredno ali preko enega ali več drugih podjetij najmanj v enem od naslednjih razmerij: (i) podjetje ima večino glasovalnih pravic delničarjev ali družbenikov drugega podjetja; (ii) podjetje ima pravico imenovati ali odpoklicati večino glasov članov upravnega, poslovnega ali nadzornega organa drugega podjetja; (iii) podjetje ima pravico izvrševati prevladujoč vpliv na drugem podjetju na podlagi pogodbe, sklenjene z navedenim podjetjem, ali določbe v njegovi družbeni pogodbi ali statutu; (iv) podjetje, ki je delničar ali družbenik drugega podjetja, na podlagi dogovora z drugimi delničarji ali družbeniki navedenega podjetja samo nadzoruje večino glasovalnih pravic delničarjev ali družbenikov navedenega podjetja;
- **finančni izkazi** pomenijo bilanco stanja in izkaz poslovnega izida;
- **KfW** pomeni Kreditanstalt für Wiederaufbau, investicijska in razvojna banka s sedežem v Frankfurtu;
- **komercialni cestni prevoz tovora** pomeni dejavnosti, razvrščene SKD 2008 v področje »H 49.410 Cestni tovorni promet«;

- **kredit** pomeni znesek financiranja, ki ga s kreditno pogodbo dogovorita SID banka in kreditjemalec;
- **kreditna pogodba** pomeni pogodbo, ki ureja pravice in obveznosti SID banke in kreditjemalca, katere sestavni del so posebni pogoji;
- **MSP** pomeni mikro, malo ali srednje veliko podjetje;
- **naložba** pomeni ohranitev in/ali povečanje vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev, neopredmetenih sredstev in/ali naložbenih nepremičnin;
- **podjetje** pomeni subjekt, ki opravlja dejavnost proti plačilu na trgu (v nadaljevanju: **gospodarska dejavnost**), ne glede na njegovo pravnoorganizacijsko obliko in lastninsko pripadnost;
- **podjetnik** pomeni samostojnega podjetnika posameznika ali samostojno podjetnico posameznico;
- **poslovni račun** pomeni tisti transakcijski račun, katerega imetnik je podjetje in katerega podatki se vodijo v poslovnem delu registra transakcijskih računov pri AJPES;
- **SKD 2008** pomeni standardno klasifikacijo dejavnosti, kakor je določena v Uredbi o standardni klasifikaciji dejavnosti²;
- **Sporočilo Komisije** pomeni Začasni okvir za krizne ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini³;
- **Uredba Komisije (EU) št. 651/2014** pomeni Uredbo Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe⁴;
- **uredbe de minimis** pomenijo Uredbo Komisije (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis*⁵, zadnjič spremenjeno z Uredbo Komisije (EU) 2020/972 z dne 2. julija 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 1407/2013 v zvezi s podaljšanjem njene veljavnosti in o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014 v zvezi s podaljšanjem njene veljavnosti in ustreznimi prilagoditvami⁶, kakor tudi katerokoli drugo uredbo Komisije, ki je po dnevu veljavnosti posebnih pogojev sprejeta na podlagi člena 2 Uredbe sveta (EU) 2015/1588 z dne 13. julija 2015 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije za določene vrste horizontalne državne pomoči⁷;
- **uredbe o skupinskih izjemah** pomenijo naslednje uredbe: Uredbo Komisije (EU) št. 651/2014, Uredbo Komisije (ES) št. 702/2014 z dne 25. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgovom za uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije⁸ ter Uredbo Komisije (EU) št. 1388/2014 z dne 16. decembra 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in trženjem ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva, za združljive z notranjim trgovom za uporabo členov 107

¹ UL C 14, 19. 1. 2008, str. 6-9

² Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08

³ UL C 131I, 24. 3. 2022 z nadaljnjimi spremembami

⁴ UL L 187, 26. 6. 2014, str. 1-78 z nadaljnjimi spremembami.

⁵ UL L 352, 24. 12. 2013, str. 1-8

⁶ UL L 215, 7. 7. 2020, str. 3-6

⁷ UL L 248, 24. 9. 2015, str. 1-8

⁸ UL L 193, 1. 7. 2014, str. 1-75

in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije⁹, kakor tudi druge uredbe Komisije, ki so lahko sprejete na podlagi člena 1 Uredbe sveta (EU) 2015/1588 z dne 13. julija 2015 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije za določene vrste horizontalne državne pomoči (kodificirano besedilo);

- **začetek izvedbenih del** pomeni prvo pravno zavezujoče dejanje v zvezi z naložbo, zaradi katerega aktivnosti ni več možno preklicati. Pripravljalne aktivnosti (npr. ocena stroškov, identifikacija virov financiranja, ocena potreb, ocena tveganj, pridobitev dovoljenj) ne pomenijo začetka izvedbenih del;
- **zaključek del** pomeni izvedbo naložbe skladno z vlogo za financiranje in se dokazuje z datumom izročitve in prevzema opredmetenih osnovnih sredstev, neopredmetenih sredstev in naložbenih nepremičnin, ki je naveden v zadnjem primopredajnem zapisniku, v kolikor prevzemni dokumenti obstojijo; v nasprotnem primeru se za ta datum šteje datum izdaje računa.

1.5 Pojmi **nabavna vrednost, naložbena nepremičnina, neopredmeteno sredstvo** in **opredmeteno osnovno sredstvo** se uporabljajo enako kakor se uporabljajo za merjenje in izkazovanje gospodarskih kategorij v računovodskih izkazih in računovodskih razvidih skladno s Slovenskimi računovodskimi standardi (2016)¹⁰.

2. Primerni kreditorejmalci

2.1 Kreditorejmalec je lahko le podjetje, ki izpolnjuje vse naslednje pogoje:

- na dan odobritve kredita je gospodarska družba, ki je ustanovljena in deluje po Zakonu o gospodarskih družbah – ZGD-1¹¹, podjetnik, ki je ustanovljen in deluje po ZGD-1, zadruga, ki je ustanovljena in deluje po Zakonu o združenih – ZZad¹², javni gospodarski zavod, ki je ustanovljen in deluje po Zakonu o gospodarskih javnih službah – ZGJS¹³ in je uvrščen na informativni seznam subjektov javnega sektorja razreda 1 in 2 ter ima soglasje ustanovitelja za zadolžitev ali javni zavod, ki je ustanovljen in deluje po Zakonu o javnih zavodih – ZZ¹⁴ in je uvrščen na informativni seznam subjektov javnega sektorja razreda 1 in 2 ter ima soglasje ustanovitelja za zadolžitev;
- na dan odobritve kredita ni v postopku zaradi insolventnosti in hkrati niso izpolnjeni pogoji za uvedbo postopka zaradi insolventnosti na predlog upnikov po določbah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – ZFPPIPP¹⁵;
- na dan oddaje vloge za financiranje z isto davčno številko posluje najmanj dve polni poslovni leti;
- na dan oddaje vloge za financiranje ima po podatkih zadnjega zaključenega poslovnega leta povprečno število zaposlenih najmanj 2,0 (op. podatek iz finančnih izkazov pod AOP 188);

- ima odprt poslovni račun pri ponudniku plačilnih storitev v Republiki Sloveniji, na katerega mu lahko SID banka nakaže sredstva kredita;
- vodi poslovne knjige in sestavlja letna poročila, ki jih skladno z Navodilom o predložitvi letnih in zaključnih poročil ter drugih podatkov poslovnih subjektov¹⁶ predloži na AJPES;
- na dan odobritve kredita nima nepravnanega naloga za izterjavo zaradi predhodne odločbe Evropske komisije, ki je pomoč razglasila za nezakonito in nezdržljivo z notranjim trgovom;
- če opravlja tudi katero izmed dejavnosti, ki skladno s SKD 2008 spada v »A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo«, »C 10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov in mehkužcev«, »G 46.38 Trgovina na debelo z drugimi živali, tudi z ribami, raki, mehkužci« ali »G 47.23 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z ribami, raki, mehkužci«, zanje vodi ločeno računovodstvo in ločene računovodske evidence, na način kot da bi se vsaka takšna dejavnost opravljala v pravno samostojni organizaciji.

2.2 Da lahko SID banka odobri kredit s statusom pomoči *de minimis*, mora biti kreditorejmalec, ki ne izpolnjuje pogojev za uveljavitev statusa MSP v skladu s členom 2.4 posebnih pogojev, ob odobritvi kredita razvrščen najmanj v bonitetni razred B- (po metodologiji SID banke).

2.3 Da lahko SID banka odobri kredit s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije ali po oddelku 2.3 Sporočila Komisije, mora kreditorejmalec poleg pogojev iz člena 2.1 posebnih pogojev kumulativno izpolnjevati tudi vse naslednje dodatne pogoje, in sicer da:

- na dan odobritve kredita kot glavno dejavnost opravlja tisto dejavnost, ki je prizadeta zaradi neposrednih ali posrednih učinkov krize izhajajoče zaradi agresije Rusije proti Ukrajini (na primer: motnje dobavne verige, nepravnanost plačila iz Rusije ali Ukrajine, povečana tveganja kibernetičnih napadov, povečanja stroškov in/ali zmanjšane količine dobavljenih primarnih proizvodov ter surovin in energentov);
- ne opravlja dejavnosti, ki skladno s SKD 2008 spada v »K Finančne in zavarovalniške dejavnosti«.

2.4 Kreditorejmalec mora za uveljavitev statusa MSP na dan odobritve kredita izpolnjevati pogoje za MSP, kakor so določeni v Prilogi 1 k Priporočilu Komisije 2003/361/ES¹⁷, in ne sme imeti načrtov za statusno spremembo ali spremembo lastništva, zaradi katere ne bi več izpolnjeval pogojev za MSP.

3. Dopustni pogoji financiranja

3.1 Najnižji znesek kredita je 100.000 evrov. Valuta kredita je evro.

3.2 Pogodbena obrestna mera je spremenljiva in je enaka seštevku referenčne obrestne mere 6-mesečni EURIBOR in nespremenljivega pribitka, ki ga določi SID

⁹ UL L 369, 24. 12. 2014, str. 37-63

¹⁰ Uradni list RS, št. 95/15 z nadaljnjimi spremembami

¹¹ Uradni list RS, št. 65/2009 – UPB z nadaljnjimi spremembami

¹² Uradni list RS, št. 97/09 – UPB

¹³ Uradni list RS, št. 32/93 z nadaljnjimi spremembami

¹⁴ Uradni list RS, št. 12/91 z nadaljnjimi spremembami

¹⁵ Uradni list RS, št. 13/14 – UPB z nadaljnjimi spremembami

¹⁶ Uradni list RS, št. 86/16 z nadaljnjimi spremembami

¹⁷ UL L 124, 20. 5. 2003, str. 36

banka glede na oceno kreditne kvalitete kreditorejmalca po metodologiji SID banke in glede na ostale parametre določanja zadevnega pribitka. V primeru odobritve kredita s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.3 Sporočila komisije znaša pogodbeno obrestna mera kredita ob njegovi odobritvi, v odvisnosti od velikosti kreditorejmalca in ročnosti kredita, najmanj:

Ročnost kredita	Če kreditorejmalec:	
	izpolnjuje pogoje za uveljavitev statusa MSP iz člena 2.4 posebnih pogojev	ne izpolnjuje pogojev za uveljavitev statusa MSP iz člena 2.4 posebnih pogojev
Najmanj 12 mesecev in največ 24 mesecev	1,46 % ali več	1,89 % ali več
Najmanj 25 mesecev in največ 36 mesecev	1,51 % ali več	1,99 % ali več
Najmanj 37 mesecev in največ 48 mesecev	1,76 % ali več	2,49 % ali več
Najmanj 49 mesecev in največ 60 mesecev	1,88 % ali več	2,72 % ali več
Najmanj 61 mesecev in največ 72 mesecev	1,95 % ali več	2,87 % ali več
Najmanj 73 mesecev in največ 84 mesecev	2,98 % ali več	4,03 % ali več
Najmanj 85 mesecev in največ 96 mesecev	3,17 % ali več	4,27 % ali več

- 3.3 Ročnost kredita je najmanj 1 (eno) leto. Ročnost kredita s statusom pomoči de minimis je največ 20 (dvajset) let. Ročnost kredita s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila komisije ali po oddelku 2.3 Sporočila komisije je največ 8 (osem) let. Ročnost kredita, vključno z moratorijem na odplačilo glavnice kredita, se šteje od dneva začetka veljavnosti kreditne pogodbe do dneva zapadlosti zadnjega obroka kredita.
- 3.4 Moratorij na odplačilo glavnice kredita je lahko največ polovica ročnosti kredita, vendar ne več kot 5 (pet) let.
- 3.5 Kredit se lahko črpa v enkratnem znesku ali večkratno. Rok za črpanje kredita v primeru enkratnega črpanja znaša največ 45 (petinštirideset) dni od sklenitve kreditne pogodbe, v primeru večkratnega črpanja pa rok zadnjega črpanja kredita ne sme presegati datuma načrtovanega zaključka del.
- 3.6 Kredit se odplačuje v enakih mesečnih, kvartalnih, polletnih ali letnih obrokih, skladno z določili kreditne pogodbe.
- 3.7 Kreditorejmalec je dolžan ponuditi za SID banko ustrezno zavarovanje, ki bo ustanovljeno skladno s pogoji iz kreditne pogodbe. SID banka ima diskrecijsko pravico izbrati najprimernejše zavarovanje za posamezen kredit.
- 3.8 Višina in vrste nadomestil za opravljene storitve SID banke se določijo v kreditni pogodbi.
- 3.9 Drugi kreditni pogoji in finančne zaveze se določijo v kreditni pogodbi.
- 3.10 V času trajanja kreditne pogodbe ni možno:
- povišanje zneska kredita;

- znižanje obrestne mere, če se s kreditom dodeli državna pomoč za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.3 Sporočila Komisije.

3.11 Kredit skupaj z EU sredstvi dodeljenimi za iste stroške kot kredit ne presega najugodnejše stopnje financiranja, kot je določena z veljavnimi predpisi prava Unije.

4. Primeren namen kredita

- 4.1 Kreditorejmalec sme kredit porabiti le za naložbe na območju Republike Slovenije, za katere je v vlogi za financiranje predložil investicijski elaborat. Iz investicijskega elaborata mora biti razvidno izpolnjevanje tudi drugih pogojev iz členov 4.2 in 4.3 posebnih pogojev.
- 4.2 SID banka za primerno porabo sredstev kredita prizna vse, kar tvori nabavno vrednost novo pridobljenega (op. ki pri kreditorejmalcu še ne obstaja) neopredmetenega sredstva, opredmetenega osnovnega sredstva in naložbene nepremičnine ob začetnem pripoznanju v knjigovodskih razvidih kreditorejmalca (t.j. ob aktiviranju sredstva), ter vse, kar tvori povečanje nabavne vrednosti obstoječega neopredmetenega sredstva, opredmetenega osnovnega sredstva in naložbene nepremičnine po začetni prepoznavi v knjigovodskih razvidih kreditorejmalca. SID banka za primerno porabo sredstev kredita prizna tudi neopredmetena sredstva, opredmetena osnovna sredstva in naložbene nepremičnine, ki so bila pred pridobitvijo že aktivirana pri drugem subjektu.
- 4.3 Kredit se, ne glede na določbe členov 4.1 in 4.2 posebnih pogojev, ne sme porabiti za:
- naložbe, katerih dela so se končala več kot 6 (šest) mesecev pred oddajo vloge za financiranje;
 - naložbe, za katere je kreditorejmalec prejel druge kredite iz virov SID banke in/ali druga javna sredstva, če bi znesek teh sredstev skupaj s kreditom presegel 100% vrednosti naložbe (vključujoč nevračljivi DDV);
 - naložbe v dejavnostih iz osme alineje člena 2.1 posebnih pogojev;
 - neopredmetena sredstva brez končne dobe koristnosti;
 - nakup vozila za cestni prevoz tovora, če kreditorejmalec deluje v komercialnem cestnem prevozu tovora, če ima kredit status pomoči *de minimis*;
 - opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva in naložbene nepremičnine, ki jih podjetnik pridobi s prenosom lastnega stvarnega premoženja iz gospodinjstva;
 - poplačilo obstoječih posojil.
- 4.4 Kreditorejmalec porabo sredstev kredita dokazuje z verodostojnimi dokumentarnimi dokazili, ki morajo biti razumljiva in podrobna.
- 4.5 Računi in računom enakovredne knjigovodske listine za naložbe morajo biti izdani od začetka izvedbenih del do pripoznanja opredmetenega ali neopredmetenega sredstva ali naložbene nepremičnine v knjigovodskih razvidih kreditorejmalca (t.j. ob aktiviranju sredstev) ali do pripoznanja povečanja nabavne vrednosti v knjigovodskih razvidih kreditorejmalca, če gre za obnovo opredmetenega sredstva ali naložbene nepremičnine. Računi in računom enakovredne

knjigovodske listine za pripravljalne aktivnosti so lahko izdani tudi pred začetkom izvedbenih del.

- 4.6 Kreditojemalec je dolžan SID banki redno poročati o primerni porabi sredstev kredita, in sicer mora:
- do 31. 1. vsakega koledarskega leta posredovati kumulativno poročilo o finančnem in vsebinskem napredku naložbe v obdobju od začetka izvedbenih del do 31. 12. preteklega koledarskega leta skupaj s kumulativnim poročilom o porabi sredstev kredita; ter
 - v roku 3 (treh) mesecev od zaključka del posredovati poročilo o finančnem in vsebinskem zaključku naložbe v obdobju od začetka izvedbenih del do zaključka del skupaj s (kumulativnim) poročilom o porabi sredstev kredita.
- 4.7 Kreditojemalec vsa poročila iz člena 4.6 posebnih pogojev pripravlja na obrazcih SID banke, ki so dostopni kreditojemalcu elektronsko in se jih posreduje na brezpapiren način.
- 4.8 Po sklenitvi kreditne pogodbe mora kreditojemalec na zahtevo SID banke v roku, ki ga določi SID banka, posredovati tudi dokazila o porabi sredstev kredita. Rok za posredovanje teh dokazil je najmanj 7 (sedem) dni. V Prilogi 1 k posebnim pogojem so informativno navedena dokazila, ki se lahko štejejo za primerna.
- 4.9 Ne glede na določbe iz člena 4.6 posebnih pogojev kreditojemalcu, ni potrebno poslati poročil iz prve alineje člena 4.6 posebnih pogojev, če je datum zaključka del manj kot 1 (eno) leto po oddaji vloge za financiranje.
- 4.10 Ne glede na določbo iz druge alineje člena 4.6 posebnih pogojev, je dolžan kreditojemalec, ki je z deli zaključil pred sklenitvijo kreditne pogodbe, poročilo o finančnem in vsebinskem zaključku naložbe za obdobje od začetka izvedbenih del do zaključka del skupaj s (kumulativnim) poročilom o porabi sredstev kredita posredovati najkasneje v roku 3 (treh) mesecev po sklenitvi kreditne pogodbe.
- 4.11 Po sklenitvi kreditne pogodbe mora kreditojemalec na zahtevo SID banke poslati tudi poročila z vsebino iz prve in druge alineje člena 4.6 posebnih pogojev, in sicer v roku, ki mu ga za to določi SID banka. Rok za posredovanje izrednega poročila je najmanj 7 (sedem) dni od posredovanja zahteve SID banke.

5. Status pomoči *de minimis*

- 5.1 Z dnem odobritve kredita je kreditojemalcu dodeljena pomoč *de minimis* v obliki kredita na podlagi veljavne sheme pomoči »Protokol o oblikovanju pogojev pridobitve kredita iz virov SID banke na podlagi Uredbe Komisije (EU) št. 1407/2013«, ki jo ministrstvo, pristojno za finance vodi pod št. prigrasitve M002-5665493-2018, ter v višini, ki jo izračuna SID banka. SID banka o dodeljeni pomoči *de minimis* poroča ministrstvu, pristojnemu za finance, skladno z Zakonom o spremljanju državnih pomoči¹⁸ in Uredbo o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh in pomočeh po pravilu *de minimis*¹⁹.

- 5.2 Višino pomoči *de minimis* SID banka izračuna po naslednji formuli:

$$\sum_{i=1}^n \frac{\text{stanje kredita}_i * (o.m._1 - o.m._2)}{(1 + \text{diskontna stopnja})^i}$$

če velja $o.m._1 \geq 0$

Simboli, znaki in pojmi, uporabljeni v izračunu višine pomoči *de minimis*, imajo naslednji pomen:

Σ	vsota
$o.m._1$	ekvivalent tržne obrestne mere, ki velja na dan odobritve kredita;
$o.m._2$	obrestna mera (»all-in«) na dan odobritve kredita;
i	zaporedna številka meseca;
n	zaporedna številka zadnjega obračunskega obdobja oziroma število vseh obračunskih obdobj;
diskontna stopnja	diskontna stopnja določena na osnovi Sporočila Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj, ki velja na dan odobritve kredita;
stanje kredita	ostanek kredita v obračunskem obdobju (po obrestih in razdolžnini) kot izhaja iz informativnega načrta odplačila kredita na dan odobritve kredita za namen izračuna višine pomoči <i>de minimis</i> , v katerem se upošteva odobreni znesek kredita, moratorij na odplačilo glavnice kredita, ročnost kredita, enkratno nakazilo kredita takoj po sklenitvi kreditne pogodbe in linearna metoda izbranega načina odplačila kredita.

Če je ekvivalent tržne obrestne mere enak ali nižji od obrestne mere (all-in), znaša višina pomoči *de minimis* 0 (nič) evrov.

- 5.3 Višina pomoči *de minimis*, izračunana skladno s členom 5.2 posebnih pogojev, skupaj z drugo pomočjo *de minimis* po Uredbi 1407/2013/EU, Uredbi 1408/2013/EU²⁰ in/ali Uredbi 717/2014/EU²¹, ki je dodeljena enotnemu podjetju s strani dajalcev pomoči *de minimis* v Republiki Sloveniji v predhodnih dveh proračunskih letih in tekočem proračunskem letu glede na leto odobritve kredita na dan odobritve kredita ne sme preseči 200.000 evrov (**prag pomoči *de minimis***). V primeru statusne združitve ali pripojitve podjetja se upošteva tudi pomoč *de minimis*, ki je bila dodeljena kateremu koli od podjetij, udeleženi v združitvi, v primeru razdelitve podjetja na dve ali več ločenih podjetij pa se pomoč *de minimis*, dodeljena pred razdelitvijo, dodeli podjetju, ki je prevzelo dejavnosti, za katere se je pomoč *de minimis* uporabila. Če taka dodelitev ni mogoča, se pomoč *de minimis* dodeli sorazmerno na podlagi knjigovodske vrednosti lastniškega kapitala novih podjetij na dejanski datum razdelitve. Če kreditojemalec deluje v komercialnem cestnem prevozu tovora znaša prag pomoči *de minimis* 100.000 evrov. Če kreditojemalec opravlja komercialne cestne prevoze tovora hkrati z drugimi dejavnostmi, se za te druge dejavnosti lahko uporablja zgornja meja 200.000 evrov, v kolikor kreditojemalec za dejavnost komercialnega cestnega prevoza tovora skladno z računovodskimi standardi vodi ločene finančne izkaze.

¹⁸ Uradni list RS, št. 37/2004

¹⁹ Uradni list RS, št. 61/04 in nadaljnimi spremembami

²⁰ UL L 352, 24.12.2013, str. 9-17

²¹ UL L 190, 28.6.2014, str. 45-54

Upoštevajoč zgornje prage pomoči, se pomoč de minimis, izračunana skladno s členom 5.2 posebnih pogojev, skupaj z drugo pomočjo *de minimis* po Uredbah iz prejšnjega odstavka tega člena, dodeljeno enotnemu podjetju s strani dajalcev pomoči *de minimis* v Republiki Sloveniji v predhodnih dveh proračunskih letih in tekočem proračunskem letu glede na leto odobritve kredita, lahko kumulira s pomočjo de minimis, dodeljeno v skladu z Uredbo 360/2012/EU²², do zgornje meje 500.000 evrov.

5.4 Za pomoč, dodeljeno s kreditom, poleg omejitev iz člena 5.3 posebnih pogojev veljajo tudi naslednje omejitve (**kumulacija pomoči**):

a) pomoč, dodeljena s kreditom, skupaj z drugimi državnimi pomoči, ki so bile dodeljene kreditotjemalcu do odobritve kredita za iste stroške kot kredit, ne sme presežati največje intenzivnosti državne pomoči ali največjega zneska državne pomoči, ki se uporablja za drugo državno pomoč, že dodeljeno po eni izmed uredb o skupinskih izjemah ali s sklepom Evropske komisije.

5.5 Spoštovanje praga pomoči *de minimis* iz člena 5.3 posebnih pogojev in kumulacije pomoči iz člena 5.4 posebnih pogojev se presoja na podlagi pisnih izjav kreditotjemalca.

5.6 Pomoč *de minimis*, dodeljena v obliki kredita s statusom pomoči *de minimis* skladno s temi posebnimi pogoji, se upošteva pri kumulaciji z drugimi državnimi pomoči in/ali s pomoči *de minimis*, za katere bo kreditotjemalec zaprosil po odobritvi kredita. V primeru združitve kreditotjemalca z drugim podjetjem ali pripojitve kreditotjemalca drugemu podjetju v obdobju po odobritvi kredita do 31. 12. tretjega koledarskega leta od odobritve kredite se pomoč *de minimis*, dodeljena s kreditom, dodeli novemu podjetju oz. podjetju, h kateremu je pripojen kreditotjemalec. V primeru razdelitve kreditotjemalca na dve ali več ločenih podjetij v obdobju po odobritvi kredita do 31. 12. tretjega koledarskega leta od odobritve kredite se pomoč *de minimis*, dodeljena s kreditom, dodeli podjetju, ki je prevzelo dejavnosti, za katere se je pomoč *de minimis* uporabila. Če taka dodelitev ni mogoča, se pomoč *de minimis* dodeli sorazmerno na podlagi knjigovodske vrednosti lastniškega kapitala novih podjetij na dejanski datum razdelitve.

5a. Status državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije

5a.1 Z dnem odobritve kredita s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije je kreditotjemalcu dodeljena državna pomoč v obliki kredita na podlagi veljavne sheme pomoči »Protokol SID banke o državni pomoči v obliki ugodnih posojil, podeljeni skladno s Sporočilom Komisije Začasni okvir za krizne ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini«, ki jo vodi Evropska komisija pod št. SA.102841(2022/N), SA.104110(2022/N) in SA.105176(2022/N), ministrstvo, pristojno za finance pa pod št. 0001-5665493-2022. SID banka o dodeljeni državni pomoči poroča ministrstvu, pristojnemu za

finance skladno z Zakonom o spremljanju državnih pomoči in Uredbo o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh in pomočeh po pravilu *de minimis*.

5a.2 Višina državne pomoči je enaka višini kredita (glavnica).

5a.3 Višina državne pomoči, dodeljena s kreditom s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije, skupaj z drugo državno pomočjo na podlagi oddelka 2.1 Sporočila Komisije dodeljeno enotnemu podjetju do odobritve kredita ne sme preseči 2.000.000 evrov.

5a.4 Za pomoč, dodeljeno s kreditom, poleg omejitev iz člena 5a.3 posebnih pogojev veljajo tudi naslednje omejitve (**kumulacija pomoči**):

a) kredit skupaj s pomoči na podlagi uredb *de minimis*, ki so bile dodeljene kreditotjemalcu do odobritve kredita za iste stroške kot kredit, ne sme preseči praga državne pomoči kot je opredeljen v členu 5a.3 posebnih pogojev;

b) kredit skupaj z državno pomočjo po uredbi o skupinskih izjemah, ki je bila dodeljena kreditotjemalcu do odobritve kredita za iste stroške kot kredit, in pomoči na podlagi uredb *de minimis*, ki so bile dodeljene kreditotjemalcu do odobritve kredita za iste stroške kot kredit, ne sme presežati največje intenzivnosti pomoči ali zneska pomoči, ki se uporablja za državno pomoč po uredbi o skupinskih izjemah.

5a.5 Spoštovanje praga državne pomoči iz člena 5a.3 posebnih pogojev in kumulacije pomoči iz člena 5a.4 posebnih pogojev se presoja na podlagi pisnih izjav kreditotjemalca.

5a.6 Državna pomoč za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije podeljena v obliki kredita s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije skladno s temi posebnimi pogoji se upošteva pri kumulaciji z drugimi državnimi pomoči in/ali s pomoči *de minimis*, za katere bo kreditotjemalec zaprosil po odobritvi kredita pri kateremkoli od dajalcev pomoči v Republiki Sloveniji.

5b. Status državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.3 Sporočila Komisije

5b.1 Z dnem odobritve kredita s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.3 Sporočila Komisije je kreditotjemalcu dodeljena državna pomoč v obliki kredita na podlagi veljavne sheme pomoči »Protokol SID banke o državni pomoči v obliki ugodnih posojil, podeljeni skladno s Sporočilom Komisije Začasni okvir za krizne ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini«, ki jo vodi Evropska komisija pod št. SA.102841(2022/N), SA.104110(2022/N) in SA.105176(2022/N), ministrstvo, pristojno za finance pa pod št. 0001-5665493-2022. SID banka o dodeljeni državni pomoči poroča ministrstvu, pristojnemu za finance skladno z Zakonom o spremljanju državnih

²² UL L 114, 26.4.2012, p. 8–13

pomoči²³ in Uredbo o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh in pomočeh po pravilu *de minimis*²⁴.

5b.2 Višina državne pomoči je enaka višini kredita (glavnica).

5b.3 Višina državne pomoči, dodeljena s kreditom s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 Sporočila Komisije, skupaj z drugo državno pomočjo na podlagi oddelkov 2.2 in 2.3 Sporočila Komisije dodeljeno kreditojemalcu do odobritve kredita ne sme preseči:

- 15 % povprečnega skupnega letnega prometa kreditojemalca v zadnjih treh zaključenih obračunskih obdobjih; ali
- 50 % stroškov energije v 12 mesecih pred mesecem, v katerem je bila oddana vloga za financiranje;

torej tistega od obeh pragov, ki je ob odobritvi kredita višji in zato za kreditojemalca ugodnejši.

5b.4 Za pomoč, dodeljeno s kreditom, poleg omejitev iz člena 5b.3 posebnih pogojev veljajo tudi naslednje omejitve (**kumulacija pomoči**):

- a) kredit skupaj s pomočmi na podlagi uredb *de minimis*, ki so bile dodeljene kreditojemalcu do odobritve kredita za iste stroške kot kredit, ne sme preseči praga državne pomoči kot je opredeljen v členu 5b.3 posebnih pogojev;
- b) kredit skupaj z državno pomočjo po uredbi o skupinskih izjemah, ki je bila dodeljena kreditojemalcu do odobritve kredita za iste stroške kot kredit, in pomočmi na podlagi uredb *de minimis*, ki so bile dodeljene kreditojemalcu do odobritve kredita za iste stroške kot kredit, ne sme presegati največje intenzivnosti pomoči ali zneska pomoči, ki se uporablja za državno pomoč po uredbi o skupinskih izjemah.

5b.5 Spoštovanje praga državne pomoči iz člena 5b.3 posebnih pogojev in kumulacije pomoči iz člena 5b.4 posebnih pogojev se presoja na podlagi pisnih izjav kreditojemalca.

5b.6 Državna pomoč za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.3 Sporočila Komisije podeljena v obliki kredita skladno s temi posebnimi pogoji se upošteva pri kumulaciji z drugimi državnimi pomočmi in/ali s pomočmi *de minimis*, za katere bo kreditojemalec zaprosil po odobritvi kredita pri kateremkoli od dajalcev pomoči v Republiki Sloveniji.

6. Vračilo pomoči

6.1 Kreditojemalec je na zahtevo SID banke dolžan vrniti vso zlorabljeno ali nezakonito pomoč (**vračilo pomoči**) skupaj z obrestmi za vračilo pomoči v višini obrestne mere, kot je določena v členu 6.2 posebnih pogojev, in sicer od dneva posameznega črpanja kredita, če se naknadno izkaže, da niso izpolnjeni pogoji za dodelitev pomoči.

6.2 Višina obrestne mere za vračilo pomoči se določi tako, da se obrestni meri, ki jo Evropska komisija izračuna in objavi v Uradnem listu Evropske unije skladno z 9. in

10. členom Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004²⁵, doda 100 bazičnih točk.

7. Obveščanje o spremembah

7.1 Po oddaji vloge za financiranje mora kreditojemalec vse spremembe, ki se nanašajo na pogoje pridobitve kredita in/ali pogoje dodelitve pomoči, nemudoma pisno sporočiti SID banki. Vse spremembe in njihov vpliv na poslovanje kreditojemalca morajo biti obrazložene.

7.2 Dopustnost načrtovanih sprememb iz člena 7.1 posebnih pogojev po oddaji vloge za financiranje se presoja na podlagi skladnosti z določbami posebnih pogojev, v času sklenjenega pogodbenega razmerja pa tudi na podlagi ostalih določil kreditne pogodbe.

7.3 SID banka lahko s spremembami soglaša v obliki enostranske izjave ali predlaga sklenitev dodatka h kreditni pogodbi, v kolikor se spreminjajo parametri projekta, ki so dogovorjeni v kreditni pogodbi. Spremembe iz člena 7.1 posebnih pogojev brez predhodnega soglasja SID banke predstavljajo kršitev kreditne pogodbe, zaradi katerih lahko SID banka predčasno odpokliče kredit.

7.4 V primeru spremembe identifikacije za namene DDV in pravice do odbitne stopnje po oddaji vloge za financiranje mora kreditojemalec posredovati novo izjavo o identifikaciji za namene DDV in pravice do odbitne stopnje na obrazcu SID banke.

8. Hramba dokumentacije

8.1 Kreditojemalec je dolžan vso dokumentacijo o kreditu in namenski porabi kredita hraniti še 10 (deset) let od dokončnega poplačila obveznosti po kreditni pogodbi.

9. Končne določbe

9.1 Skrajni rok za odobritev kredita s statusom pomoči *de minimis* je 31. 12. 2023. Po tem datumu je odobritev kredita s statusom pomoči *de minimis* možna le, če je prišlo do podaljšanja veljavnosti sheme državne pomoči iz člena 5.1 posebnih pogojev.

9.2 Skrajni rok za sklenitev kreditnih pogodb za kredite s statusom državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu po oddelku 2.1 ali 2.3 Sporočila Komisije je 31. 12. 2023. Po tem datumu je sklenitev kreditne pogodbe možna le, če je prišlo do podaljšanja veljavnosti sheme državne pomoči iz členov 5a.1 in 5b.1 posebnih pogojev.

9.3 Spremenjeni posebni pogoji veljajo od dne 2. 8. 2023.

²³ Uradni list RS, št. 37/2004

²⁴ Uradni list RS, št. 61/04, 22/07 in 50/14

²⁵ UL L 140, 30. 4. 2004, str. 1–134 in njene nadaljnje spremembe

PRILOGA 1 K POSEBNIM POGOJEM

INFORMATIVNI SEZNAM PRIMERNIH DOKAZIL O PORABI SREDSTEV KREDITA

Nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva Nabavna vrednost naložbene nepremičnine	pogodba, računi, dobavnice za nakup strojev, opreme, zgradb...
	sklep sodišča o vpisu lastništva v zemljiško knjigo oz. ZK izpisek iz katerega je razvidno ustrezno lastništvo
	pogodba z izvajalci gradbenih del
	kopija ustreznih dovoljenj za gradnjo (gradbeno dovoljenje, uporabno dovoljenje, primopredajni zapisnik)
	potrjene posamezne gradbene situacije (s specifikacijami, fakture o opravljenih delih, o porabljenem materialu)
	v primeru gradnje/obnove v lastni režiji: Nalog za knjižbo/temeljnica, ki se izpolni na podlagi ustreznih dokazil npr.: stroškovnika za vloženo delo in porabljen material s knjigovodsko listino, (npr.: računi za porabljen material; evidenca delovnih ur, druge knjigovodske evidence in listine itd)
	končno poročilo in izjava nadzorne osebe pooblaščenca za nadzor gradnje
	izpisi iz knjigovodskih evidenc (kartica opredmetenih osnovnih sredstev, izpis iz registra osnovnih sredstev, ipd)
	zapisnik o aktivaciji osnovnega sredstva
	po potrebi: cenitev neodvisnega ocenjevalca vrednosti, izdelana v skladu z MSOV
Nabavna vrednost neopredmetenega sredstva	zapisnik o izročitvi in sprejemu izvedenih del / osnovnega sredstva
	pogodba, računi
	v primeru razvoja sredstva v lastni režiji: Nalog za knjižbo/temeljnica, ki se izpolni na podlagi ustreznih dokazil npr.: stroškovnika za vloženo delo in porabljen material s knjigovodsko listino, (npr.: računi za porabljen material; evidenca delovnih ur, druge knjigovodske evidence in listine itd)
	izpisi iz knjigovodskih evidenc (kartica neopredmetenih osnovnih sredstev, izpis iz registra osnovnih sredstev, ipd)
	zapisnik o izročitvi in sprejemu osnovnega sredstva
zapisnik o aktivaciji osnovnega sredstva	

* SID banka si pridržuje pravico od kreditorejmalca zahtevati tudi drugo dokumentacijo.

** Kot dokazilo o plačilih računov se upoštevajo: potrdilo o izvedenem plačilu; bančni izpisek o prometu na transakcijskem računu kreditorejmalca; potrditev banke o izvršitvi plačila v tujino; knjigovodska kartica obveznosti do dobaviteljev/izvajalcev (po posameznem računu dobavitelja/izvajalca)...itd. V primeru plačila stroškov plač se predložijo dokazila, iz katerih je razvidno izplačilo plač na osebni račun in plačila drugih stroškov dela. V primeru stroškov in povračil stroškov v zvezi z opravljanjem dela podjetnika se predložijo potrdila o plačilu prispevkov za socialno varnost podjetnika za posamezni mesec in dokazila, da so bila povračila stroškov v zvezi z opravljanjem dela podjetnika izplačana na njegov osebni račun.

PRILOGA 2 K POSEBNIM POGOJEM

DODATNI POGOJI PRIDOBITVE KREDITA PO PROGRAMU SID BANKE, ČE SID BANKA SREDSTVA ZAGOTAVLJA IZ NASLOVA ZADOLŽITVE PRI KfW

- (1) Delež sredstev KfW znaša do 100 % kredita.
- (2) Kreditojemalec mora na dan odobritve kredita poleg pogojev iz členov 2.1, 2.2 in 2.3. posebnih pogojev izpolnjevati tudi naslednja pogoja:
 - (a) je MSP ali podjetje s srednje veliko tržno kapitalizacijo in
 - (b) je neodvisno podjetje (drugo podjetje, ki ni MSP, nima v lasti 25% ali več kapitala ali glasovalnih pravic kreditojemalca).MSP mora izpolnjevati pogoje iz Priporočila Komisije 2003/361/ES o MSP, in sicer:
 - ima manj kot 250 zaposlenih in
 - ima manj kot 50 milijonov EUR letnega prometa ali manj kot 43 milijonov EUR letne bilančne vsote."Podjetje s srednje veliko tržno kapitalizacijo" pomeni podjetje:
 - ki ni MSP in
 - katerega letni promet po zadnjih odobrenih letnih računovodskih izkazih ne presega 50 milijonov EUR.
- (3) Poleg pogojev iz člena 3.1. posebnih pogojev mora znesek kredita iz tega vira izpolnjevati tudi naslednji pogoj:
 - (a) maksimalen znesek kredita je 5 mio EUR, razen v kolikor SID banka pridobi soglasje KfW za višji znesek kredita.
- (4) Ne glede na določbo iz člena 3.3. posebnih pogojev, je ročnost kredita največ 9 let.
- (5) Poleg prepovedi kreditiranja iz člena 4.3 posebnih pogojev, se kredit ne sme porabiti niti za:
 - (a) naložbe, katerih dela so se začela pred 19.12.2022;
 - (b) naložbene nepremičnine;
 - (c) naložbe v jedrske elektrarne (razen ukrepov za zmanjšanje okoljske nevarnosti obstoječih sredstev);
 - (d) naložbe v rudnike urana;
 - (e) nakup kopenskih prevoznih sredstev, ki se uporabljajo predvsem za prevoz premoga,
 - (f) naložbe v infrastrukturo, ki se uporablja predvsem za prevoz premoga,
 - (g) naložbe v elektrarne, toplotne postaje ali objekte za sproizvodnjo, ki v glavnem uporabljajo premog, kot tudi v linije z njimi povezanimi odpadki ;
 - (h) naložbe, ki bi lahko bile povezane z uničenjem²⁶ ali znatno prizadetostjo posebej zavarovanih območij, katerih posledic se v skladu z mednarodno standardi ustrezno ne popravi;
 - (i) naložbe velikih jezov in hidroelektrarn, ki ne upoštevajo priporočila Svetovne komisije za jezove – WCD²⁷;
 - (j) projekte nekonvencionalnega iskanja, raziskovanja in črpanja plina, v kolikor v skladu z mednarodnimi standardi ne izkazujejo:
 - da ni pričakovati bistvenega zmanjšanja količine podtalnice ali onesnaženja podtalnice,
 - da so sprejeti ukrepi za zaščito virov (zlasti vode) in recikliranja,
 - da se za varno vrtnanje uporablja ustrezna tehnologija, ki vključuje integrirane vrtalne cevi in tlačno testiranje;
 - (k) naložbe v izključeno dejavnost iz odstavka (5) te priloge;
 - (l) naložbe, h katerim SID banka ne pridobi soglasja KfW, v kolikor je predhodno soglasja po pravilih KfW potrebno.
- (6) Izključena dejavnost pomeni:
 - (a) proizvodnja ali trgovanje, s katerim koli proizvodom ali dejavnostjo, ki je predmet nacionalnega ali mednarodnega postopnega opuščanja ali predpisov o prepovedi oziroma, ki je predmet mednarodne prepovedi, na primer:
 - z nekaterimi farmacevtski izdelki, pesticidi, herbicidi in drugimi strupenimi snovmi (v skladu z Rotterdamsko konvencijo, Stockholmsko konvencijo in dokumentom Svetovne zdravstvene organizacije "Farmacevtski izdelki: Omejitve v uporabi in dostopnosti"),
 - s snovmi, ki tanjšajo ozonski plašč (v skladu z Montrealskim protokolom),
 - z zaščitnimi prosto živečimi živalmi ali izdelki iz prosto živečih živali (v skladu s CITES/Washingtonsko konvencijo),
 - s prepovedano čezmejno trgovanje z odpadki (v skladu z Baselsko konvencijo);
 - (b) proizvodnja ali trgovina s spornim orožjem ali njegovimi ključnimi komponentami (jedrsko orožje in radioaktivno strelivo, biološko in kemično orožje za množično uničevanje, kasetne bombe, protipehotne mine, obogateni uran);
 - (c) proizvodnja ali promet z radioaktivnimi snovmi (to ne velja za nabavo medicinske opreme, opreme za nadzor kakovosti ali drugo uporabo, katere radioaktivnost je neznatna in/ali ustrezno zaščitena);
 - (d) proizvodnja ali trgovina z nevezanim azbestom (to ne velja za nakup ali uporabo cementnih oblog z vezanim azbestom in vsebnostjo azbesta manj kot 20 %);
 - (e) uničujoče metode ribolova ali ribolov z visečimi mrežami v morskem okolju z uporabo mrež, ki presegajo 2,5 km;

²⁶ Pri čemer uničenje pomeni (i) uničenje ali resno poslabšanje celovitosti območja, ki ga povzroči večja in dolgotrajna sprememba rabe zemlje ali vode ali (ii) sprememba habitata, ki povzroči nezmožnost prizadetega območja opravljati svojo funkcijo.

²⁷ Jezovi z višino najmanj 15 metrov, merjeno od temeljev, ali jezovi z višino med 5 in 15 metri s prostornino rezervoarja več kot 3 milijone kubičnih metrov.

- (f) iskanje, raziskovanje in rudarjenje premoga;
- (g) nekonvencionalno iskanje, raziskovanje in črpanje nafte iz bituminoznega skrilavca, katranskega peska ali naftnega peska.